

**DET KONGELEGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT**

Bydel Sagene-Torshov
Barneverntjenesten
Treschowsgt. 2 B
0477 Oslo

KOPI

Deres ref

Vår ref
01/02639

Dato

27.06.02

**INNHALDET I FORELDREANSVARET VED OMSORGSOVERTAKELSE ETTER
BARNEVERNLOVEN – HERUNDER BARNETS ØKONOMISKE FORHOLD**

Vi viser til Deres brev av 13. juni 2001 og beklager sterkt den lange saksbehandlingstiden.

Spørsmålene som ønskes besvart er først og fremst knyttet til fosterbarns økonomiske forhold og hvilken avgjørelsesmyndighet foreldrene har som verger når de ikke er fratatt foreldreansvaret for barnet. Innledningsvis vil vi imidlertid gi følgende generelle uttalelse om det såkalte restforeldreansvaret etter en omsorgsovertakelse:

Når et barn plasseres i fosterhjem eller institusjon etter vedtak om omsorgsovertakelse, skal fosterforeldrene eller den institusjonen der barnet bor utøve den daglige omsorgen for barnet på vegne av barneverntjenesten. Barneverntjenesten kan bestemme at fosterforeldrene eller institusjonen også skal avgjøre andre spørsmål enn de som gjelder den daglige omsorg, jfr. bvl. § 4-18 annet ledd. Barneverntjenesten kan imidlertid ikke overlate til fosterforeldrene eller institusjonen avgjørelsesmyndighet den ikke selv har. Barneverntjenesten kan således ikke overlate til fosterforeldrene eller institusjonen å ta avgjørelser som ligger under foreldreansvaret, dersom foreldrene har foreldreansvaret for barnet i behold.

I forbindelse med vedtakelsen av barnevernloven besluttet Stortinget å opprettholde skillet mellom omsorgsovertakelse og fratakelse av foreldreansvar. Dette innebærer at foreldrene har et restansvar for barnet etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse.

Omsorgsovertakelsen innebærer likevel en sterk begrensning i foreldreansvaret. Forbruker og administrasjonskomiteen uttalte i Innst. O. Nr. 80 (1991-12) at problemet med hva som gjenstår av foreldreansvaret når det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, må løses ved at dette defineres i tråd med den praksis som har utviklet seg på området etter tidligere barnevernlov. Hva det begrensede foreldreansvaret konkret består i etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, voldt imidlertid en del tvil i praksis også etter den tidligere barnevernloven. Selv om det etter vår oppfatning er lite tvilsomt at det restforeldreansvar

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon - sentralbord
22 24 90 90 / 22 24 26 01
Org. nr.:
972 417 793

Barne- og ungdomsavdelingen
Telefaks:
22 24 27 19

Saksbehandler
Sissel Tveito
22 24 26 26

foreldrene beholder etter vedtak om omsorgsovertakelse innholdsmessig ikke tilsvare foreldreansvaret etter barneloven, er det således fortsatt visse uklarheter knyttet til dette spørsmålet.

Visse presiseringer kan imidlertid foretas:

Det må legges til grunn at til daglig omsorg hører alle spørsmål om den generelle oppdragelse av barnet, herunder vanlig oppfølging i forhold til skole og de nødvendige tiltak ved sykdom. Plassering av barn i barnehage anses å høre under den daglige omsorgen, jfr. barneloven § 34. Dette innebærer at barneverntjenesten for eksempel kan overlate til fosterforeldrene eller institusjonen å avgjøre om barnet skal gå i barnehage, jfr. § 4-18 første ledd tredje punktum.

Forbruker- og administrasjonskomiteen la til grunn at vesentlige spørsmål som valg av skole, utdanning og religiøse spørsmål skal høre under foreldreansvaret. Komiteen understreket betydningen av at de biologiske foreldrene, også etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, vil ha rett til å bestemme/innflytelse på spørsmål som ikke angår den daglige omsorgen.

Når det gjelder barnets religiøse oppdragelse, er det forutsatt i lovens forarbeider at dette bør søkes løst ved valg av plasseringssted for barnet, jfr. også departementets retningslinjer om fosterhjem av 23. november 1993. Hva angår kirkelige handlinger, for eksempel dåp, vil dette være spørsmål som hører under foreldreansvaret.

Når det gjelder utdanning oppstår sjelden spørsmål av betydning før 15-års alder, og da har barnet selvbestemmelsesrett for denne type spørsmål.

I henhold til § 4-18 annet ledd kan fylkesnemnda bestemme at foreldrene skal ha bestemmelsesrett i spørsmål som ikke gjelder den daglige omsorgen. I de tilfellene det er klart at et spørsmål hører under foreldreansvaret vil det ikke være behov for at fylkesnemnda bestemmer at foreldrene skal ha bestemmelsesrett, fordi bestemmelsesretten følger av at foreldrene har foreldreansvaret. I mange tilfeller vil det imidlertid være slik at det er tvilsomt i praksis om spørsmålet hører under foreldreansvaret eller omsorgen. I disse tilfellene kan fylkesnemnda avklare tvilen ved å legge bestemmelsesretten til foreldrene etter annet ledd.

Stortinget har sett det som viktig at skillet mellom omsorgsovertakelse og fratagelse av foreldreansvar opprettholdes. Dette taler for at når det er tvil om hvorvidt konkrete spørsmål hører under foreldreansvaret eller den daglige omsorgen for barnet, bør tvilen normalt komme foreldrene til gode i den forstand at spørsmålet bør anses å høre under foreldreansvaret.

Når det gjelder økonomiske forhold knyttet til fosterbarn kan vi opplyse at barnevernloven med forskrifter ikke gir fosterforeldre adgang til å bestemme over disponeringen av fosterbarnets økonomiske midler.

Spørsmålet om hvem som kan beslutte om bruk av den mindreåriges midler reguleres av vergemålsloven av 22. april 1927 nr. 3. Dersom foreldrene ikke er fratatt foreldreansvaret for barnet, er det foreldrene som etter vergemålsloven § 3 er barnets verge. Utgangspunktet er at vergen eller overformyndieret styrer den umyndiges midler, jfr. vgml. §§ 38 og 62. Dette innebærer at barneverntjenesten må trekke inn foreldrene når det gjelder spørsmål som etter vergemålsloven hører inn under vergens kompetanse, blant annet forvaltning av barnets eventuelle formue og andre avgjørelser av økonomisk betydning for barnet. Dersom en

umyndig ønsker å inngå avtaler med et visst økonomisk tilsnitt, må således foreldrene samtykke til dette.

Den umyndige rår imidlertid selv over midler han eller hun har tjent ved egen virksomhet etter fylte 15 år, eller som vergen eller noen annen har latt ham få til egen rådighet, jfr. vgml. § 33. Slik vi ser det må barneverntjenesten v/fosterforeldrene i disse tilfellene kunne signere for ungdommens rett til minibankkort/bankkonto.

Avslutningsvis vil vi påpeke at det er barneverntjenestens oppgave å vurdere om foreldrenes utøvelse av foreldreansvaret etter en omsorgsovertakelse skaper problemer for barnet. Finner derfor barneverntjenesten at foreldrene ivaretar vergemålet på en måte som er uheldig eller skadelig for barnet, kan barneverntjenesten av hensyn til barnets beste vurdere å frata dem foreldreansvaret for kortere eller lenger tid. I slike tilfeller skal det oppnevnes ny verge for barnet.

Med hilsen

Kari M. Ofstad (e. f.)

Sissel Tveito